

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

CİLT 1

42. KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

**42. Uluslararası Kazı, Araştırma ve
Arkeometri Sempozyumu**

**42. KAZI SONUÇLARI
TOPLANTISI**

CİLT 1

**23-27 MAYIS 2022
DENİZLİ**

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI ANA YAYIN NO: 3734/1
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Ana Yayın No: 195/1

Editör

Dr. Adil ÖZME

23-27 Mayıs 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen 42. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu Denizli Pamukkale Üniversitesi'nin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

e-ISSN: 2667-8845

Grafik Tasarım

Nihal KARAPEK

Kapak Fotoğrafı

Bahadır Duman, Tripolis 2021 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları

Not: Kazı raporları, dil ve yazım açısından Dr. Adil Özme tarafından denetlenmiştir. Yayımlanan yazıların içeriğinden yazarlar sorumludur.

Ankara 2023

İÇİNDEKİLER

Abdulkadir BARAN 2020-2021 İDYMA KAZI ÇALIŞMALARI.....	9
Abuzer KIZIL EUROMOS ANTİK KENTİ 2021 YILI ÇALIŞMALARI.....	19
Adnan BAYSAL CANHASAN HÖYÜKLERİ 2021 ÇALIŞMALARI.....	41
Ahmet ÇAYCI, Zekeriya ŞİMŞİR GEVALE KALESİ 2021 YILI KAZI ÇALIŞMALARI.....	45
Akın ERSOY, Sarp ALATEPELİ, Ozan ÇAKMAK SMYRNA / İZMİR 2021.....	55
Akın TEMÜR, Gözde YENİAY, Nagihan ÇAKIR, Sefa TORUN SEBASTOPOLİS ANTİK KENTİ 2021 YILI KAZI VE RESTORASYON ÇALIŞMALARI.....	71
Ali BAŞ, Remzi DURAN, Necla DURSUN, Şükrü DURSUN 2021 YILI KEYKUBADİYE SARAYI KAZISI.....	83
Ali BORAN, Razan AYKAÇ SİLİFKE KALESİ 2021 YILI KAZI ÇALIŞMALARI.....	103
Ali Yalçın TAVUKÇU, Akın TEMÜR, Zerrin AYDIN TAVUKÇU Mesut CEYLAN, Sinem COŞKUN, Kasım EKER, Ayşe AVLİ ALABANDA 2021.....	119
Anacleto D'AGOSTINO, Valentina ORSI THE 2021 EXCAVATION SEASON AT UŞAKLI HÖYÜK.....	129
H. Asena KIZILARSLANOĞLU, Marcello BARBANERA ELAIUSSA SEBASTE 2021 KAZI ÇALIŞMALARI: HEDEFLER VE SONUÇLARI.....	143
Aslı ÖZYAR, Elif ÜNLÜ, Serdar YALÇIN, Türkan PİLAVCI TARSUS-GÖZLÜKULE KAZISI 2021 YILI ÇALIŞMALARI.....	157

CANHASAN HÖYÜKLERİ 2021 ÇALIŞMALARI

Adnan BAYSAL*

GİRİŞ

Canhasan höyükleri (I, II ve III) Karaman Merkez ilçesine bağlı, eski adıyla Canhasan olan Alaçatı köyündedir. Arkeolojik kazı çalışmaları 1960 yılında Dr. David French tarafından başlatılan höyükler, aralıklarla yaklaşık on yıl gibi bir süre içinde arkeolojik kazı ve araştırma çalışmaları devam ettirilmiştir. 1970 yılında Canhasan III üzerinde gerçekleştirilen sondaj çalışmalarından bu yana aradan 50 yıl geçmiştir.

2021 yılında Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün izinleriyle ilk kez 50 yıldan fazla aradan sonra başlatılan çalışmalarda Bakanlık temsilcimiz Serkan Camcı (İstanbul Arkeoloji Müzesi) Ankara Üniversitesi Tarih Öncesi Arkeolojisi Anabilim Dalından iki ve Trakya Üniversitesi'nden katılan bir öğrenciden oluşan küçük bir ekip ile Bakanlığımız adına Ankara Üniversitesi tarafından başkanlığında yürütülmüştür.

Canhasan Höyükleri üzerinde gerçekleştirilen çalışmaları farklı kategorilerde değerlendirmek mümkündür. Bu kategoriler, genel temizlik çalışmaları, jeoradar çalışması, haritalama-ölçüm, 3 boyutlu görüntüleme ve eskiden kullanılmış olan eski kazı evinin tamir, bakım ve onarım çalışmalarına yönelik mimari elevasyon çizimlerinin gerçekleştirilmesi olarak sınırlandırmak mümkündür.

Canhasan Höyükleri'ndeki arkeolojik kazı çalışmaları 1960-1967 yılları arasında French tarafından Canhasan I, daha sonra ise 1969-1970 yılları arasında da Canhasan III üzerinde, küçük sondaj çalışması olarak yürütüldü. French'in bu çalışmaları Anatolian Studies ve Türk Arkeoloji Dergisi'nde yıllık raporlar halinde yayımlandı. Buna ek olarak, French mesleki kariyerinin son dönemlerinde Canhasan üzerine yaptığı çalışmalar ile çıkartmış olduğu monograflar sayesinde daha derli toplu bilgileri arkeoloji dünyasına kazandırmıştır (French, 1962, 1963, 1964, 1965a, 1965a, 1965b, 1965b, 1967, 1968). French'in bu çalışmaları doğrultusunda da I ve III no.lu höyükleri daha iyi tanıma imkanı olmuştur. French'in 2017 yılında yaşamını yitirmesi onun öngördüğü yayın çalışmalarını durdurmamıştır. Canhasan buluntuları üzerindeki çalışmalar devam etmiştir.

French yapmış olduğu arkeolojik kazı çalışmaları sonucunda Canhasan I'de Neolitik ve Kalkolitik tabakalardan oluşan kültür katlarında yine o dönemlere ait mimari kalıntılar, çanak çömlek ve gündelik yaşama ait materyal kültür kalıntılarının kanıtlarını gözler önüne çıkarmıştır. French'in çalışmaları göstermektedir ki Canhasan Mezopotamya kültürleri ile etkileşim içindedir. Canhasan'ın bu etkileşimini sadece Mezopotamya kültürleri ile sınırlı olmadığını düşünmek gerekecektir.

* Doç. Dr. Adnan BAYSAL, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Tarih Öncesi Arkeolojisi. Sıhhiye, Ankara/TÜRKİYE. abaysal@ankara.edu.tr

Kazılar sonucu Canhasan I ve III no.lu höyüklerinde bulunmuş olan materyal kültür öğeleri yakından bakıldığında, Canhasan'ın ilk yerleşim evresinden itibaren, içinde bulunmuş olduğu coğrafi ve hammadde kaynaklarına olan konumunu da dikkate alarak, zengin bir iletişim ağı içinde olduğunu ve bu ağ içinde de önemli bir role sahip olduğunu düşünmek gerekecektir. Canhasan'da yapılan kazı çalışmaları ve sonrasında son elli yıllık bir süreç içinde yakın ve uzak çevresindeki arkeolojik çalışmalarda doğal olarak Canhasan'daki arkeolojik kazı çalışmalarının yeniden başlatılması gereğinin altını çizerken, modern yöntemlerle gerçekleştirilen son dönem araştırmaları sonucunda elde edilen kapsamlı verilerin ve araştırmaların da yine burada gerçekleştirilecek olan kazı ve araştırma çalışmaları ile bütünleşeceğini de göstermiştir.

2021 yılında Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün izinleri doğrultusunda höyüklerin kazı ve araştırma projesi Ankara Üniversitesinden Doç. Dr. Adnan Baysal'ın başkanlığında başlatılmıştır.

2021 DÖNEMİ ÇALIŞMALARI

2021 döneminde, yaklaşık elli yıl aradan sonra başlayan kazı ve araştırma çalışmalarının amacı bölgedeki Çanak-Çömleksiz Neolitikten Kalkolitik Döneme kadar uzanan süreçte kültürel geçişleri ve formasyonu izleyebilmek, bölgenin ilk yerleşik hayata geçişten Kalkolitik sonuna kadar uzanan zaman diliminde besin ekonomisi, sembolik ve kültürel gelişim, etkileşim ve iletişimin, hareketliliğin, teknolojik gelişim ve hammadde kullanımı arasındaki ilişkileri anlamayı, hammadde kullanımı, tüketimi ve bunun olası değiş tokuşu içindeki yeri anlamayı, yine çevresinde bulunan yakın ve uzak çağdaşları ile olan ilişkilerinin hangi kanallardan nasıl ve neden gerçekleştiği sorularına cevap aramayı amaçlarken, bölgede gerçekleştirilen Çatalhöyük, Boncuklu ve Pınarbaşı gibi yerleşimlerde gerçekleştirilen arkeolojik kazıların sonucunda üretilen verilerin yukarıda belirtilen alanlar doğrultusunda kontekstlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Konya Ovası'nın güneyindeki Neolitik toplumların kendi içindeki dinamiklerde olduğu kadar kuzeyinde kalan erken dönem kültürlerinin de dinamiklerinin daha iyi görülmesinde etkili olacak olan kazı ve araştırma projesi Fırat ve Dicle havzası kültürleri ile olan ilişkilere ve Mezopotamya etkilerinin de anlaşılmasına ışık tutacak potansiyele sahiptir.

2021 yılında başlatılan çalışmalar öncelikli olarak haritalama ve üç boyutlu görüntüleme ile höyüklerin sit sınırlarının belirlenmesine odaklanarak bu konudaki çalışmaların yürütülmesi konusunda titizlikle çalışmıştır. Bunun yanında yine jeoradar çalışmaları III no.lu höyükte gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda höyüklerin sit sınırları belirlenmiş, yoğun bir tahribata neden olan III no.lu höyük üzerindeki tarımsal faaliyet durmuştur. I no.lu höyük üzerinde ise yapılan genel temizlik çalışmaları sonucunda yaklaşık yetmiş ton civarında inşaat molozu vb. türdeki atık kaldırılmıştır. Yine I no.lu höyük üzerinde bulunan ve French tarafından 1964 yılında kerpiçten yaptırılan kazı evinin çatısının çok kötü durumda olması ve yapının büyük kısmının ise hava koşullarından çok kötü bir şekilde etkilenmesi

endişe uyandıracak durumda olmasının ötesinde olup, artık yıkılma safhasına geçmiştir. 2021 yılı içindeki çalışmamızda bu yapının ivedi olarak kurtarılarak bakım ve onarımının yapılmasının altı çizilmiş ve geçici olarak bu yapının bakım ve onarımının gerçekleştirilerek ileri dönük bir projenin merkezi bütünleştiricisi olarak planlama yapılması ve ziyaretçi merkezi-mizin önemli bir parçasını oluşturması açısından önemli ve işlevsel bir yapı olarak değerlendirilmesi son derece önemlidir. Geç kalındığında yapının yıkılma tehlikesi olup bu süreci de 1m.lik ötesinden geçen ve büyük iş ve tarım makinelerinin geçmesi ve kamyonların yük çekiyor olması süreci hızlandırırken, yolun trafiğe kapatılması düşüncesini oluşturmuştur.

Bu sezon yapılan çalışmalar sırasında dikkat çeken alanlardan bir tanesi de kazı evi için gerekli alt yapı hazırlıklarının hızlandırılması olmuştur. Projenin amaç ve çalışmalarına yönelik olarak gerekli olan alan ve yapıların hazırlanması ve 2022 sezonuna hazır olarak başlamak da yine bu sene gündemimiz içinde olup, sorunun çözüm odaklı yaklaşımlar önümüzdeki sezonun hızlı bir şekilde hayata geçirilmesinde önemli bir rol oynayacaktır.

Arkeolojik açıdan yapılan çalışmalarda ise özellikle haritalama ve ölçüm çalışmaları sayesinde höyüklerin birinci derece sit sınırlarının daha bir net olarak görme imkanımız olurken, bunların belirlenmesi için de çalışmalarımız yürütülmüştür. Buna ek olarak, yapılan jeoradar çalışmalarında da kültür dolgusunun yaklaşık altı metre daha derine indiği belirtilmiştir.

Genelde teknik anlamda yürütülen genel hazırlık çalışmalarımız, bir sonraki sezonun hazırlanması ve daha kolay organizasyonu olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışmalarımız sırasında höyükler üzerinde görülen çanak çömlek, obsidiyen vb gibi buluntular yerinde incelenerek orada bırakılmıştır. Bunun nedeni de bir sonraki sezonda höyük üzerinde yoğun yüzey araştırması/toplaması (*intensive survey*) yapmaktır.

SONUÇ

Genel sonuç olarak ilk sezonu değerlendirmek gerekirse çalışmalar genel temizlik yapılarak arkeolojik araştırmaya ve projenin uzun vadede sağlam bir zemine oturması açısından yapılan ön hazırlıklar olarak değerlendirmek gerekir. Bu bağlamda, projenin hem kapsamı ve önemi açısından hem de projenin yürütülmesi açısından hedeflenen amaçlara ulaşmak için her açıdan aynı seviyede öncelik tanınarak, çünkü şu anda içinde bulunulan konumda yukarıda belirtilen durum ve çalışma alanı olarak görülen ziyaretçi merkezi dahi ivedilikle ele alınması gereken bir konu olduğundandır. Çalışma alanları olarak da önümüzdeki sezon içerisinde Canhasan III no.lu höyük ilk etapta çalışma sahası olarak belirlenecektir.

TEŞEKKÜRLER

Bu yıl içinde çalışmalarımıza destek veren Karaman Valiliği ve İl Özel İdaresine, temsilcimiz Serkan Camcı'ya ile Ankara ve Trakya Üniversitesinden ekibe katılarak çalışmalarımıza katkı sağlayan öğrencilerimize çok teşekkür ediyoruz.

KAYNAKÇA

French, D. H. (1962). Excavations at Can Hasan: First Preliminary Report, 1961. *Anatolian Studies*, 12, 27–40. <https://doi.org/10.2307/3642516>

French, D. H. (1963). Excavations at Can Hasan, Second Preliminary Report, 1962. *Anatolian Studies*, 13, 29–42. <https://doi.org/10.2307/3642489>

French, D. H. (1964). Excavations at Can Hasan: Third Preliminary Report, 1963. *Anatolian Studies*, 14, 125–137. <https://doi.org/10.2307/3642468>

French, D. H. (1965a). Can Hasan 1965. *Türk Arkeoloji Dergisi*, XIV(1–2), 147–150.

French, D. H. (1965b). Excavations at Can Hasan: Fourth Preliminary Report, 1964. *Anatolian Studies*, 15, 87–94. <https://doi.org/10.2307/3642503>

French, D. H. (1967). Excavations at Can Hasan, 1966: Sixth Preliminary Report. *Anatolian Studies*, 17, 165–178. <https://doi.org/10.2307/3642446>

French, D. H. (1968). Excavations at Can Hasan, 1967, Seventh Preliminary Report. *Anatolian Studies*, 18, 45–53. <https://doi.org/10.2307/3642641>

Steadman, S. R., & French, D. R. (2000). Canhasan sites. Vol. 1, canhasan I: Stratigraphy and structures. *American Journal of Archaeology*, 106, 609.